

Na osnovu člana 44 stav 2 tačka 3 Zakona o Centralnoj banci Crne Gore ("Službeni list CG", br. 40/10 i 46/10) i člana 104 stav 4 Zakona o bankama ("Službeni list CG", br. 17/08 i 44/10), Savjet Centralne banke Crne Gore, na sjednici održanoj 29. decembra 2011. godine, donio je

O D L U K U

o javnom objelodanjivanju podataka od strane banaka

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

Ovom odlukom se propisuju podaci i informacije o finansijskom stanju i poslovanju banaka koje su banke dužne da javno objelodanjuju, kao i način i rokovi za javno objelodanjivanje tih podataka i informacija.

Značenje izraza

Član 2

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovoj odluci imaju sljedeća značenja:

- 1) „materijalno značajna informacija“ je informacija čije bi neobjelodanjivanje ili pogrešno javno objelodanjivanje moglo promijeniti procjenu ili poslovnu odluku lica koje se koristi tim informacijama za uspostavljanje ili nastavljavanje poslovnog odnosa sa bankom;
- 2) „zaštićena informacija“ je informacija čije bi javno objelodanjivanje ugrozilo konkurentsku poziciju banke i može uključivati informacije o proizvodima i sistemima, koja bi u slučaju javnog objelodanjivanja mogla ugroziti konkurentski položaj banke ili umanjiti vrijednost ulaganja banke;
- 3) „povjerljiva informacija“ je informacija koja se odnosi na lica koja stupaju u ugovorne odnose sa bankom, a čija povjerljivost je obavezujuća za banku.

Obaveza javnog objelodanjivanja

Član 3

Banka je dužna da javno objelodani podatke i informacije o svom finansijskom stanju i poslovanju u skladu sa ovom odlukom.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, banka nije dužna da javno objelodani jednu ili više informacija ukoliko informacija nije materijalno značajna, ili ukoliko se radi o zaštićenoj ili povjerljivoj informaciji.

Ako banka postupi na način iz stava 2 ovog člana, dužna je da javno objelodani činjenicu da informacije nijesu objavljene, kao i razlog neobjavlivanja tih informacija i da objavi okvirne informacije o tome, osim u slučaju kada se i takve okvirne informacije smatraju informacijama iz stava 2 ovog člana.

Obaveza javnog objelodanjivanja na individualnoj i konsolidovanoj osnovi

Član 4

Banke su dužne da javno objelodanjivanje podataka i informacija iz ove odluke vrše na individualnoj i konsolidovanoj osnovi.

II. PREDMET JAVNOG OBJELODANJIVANJA

Finansijski iskazi

Član 5

Banka je dužna da javno objelodani godišnje finansijske iskaze, sa mišljenjem spoljnog revizora.

Strategije i politike upravljanja rizicima

Član 6

Banka je dužna da javno objelodani informacije o ciljevima i politikama upravljanja rizicima za svaku pojedinu vrstu rizika, a koje se odnose na:

- 1) strategije i politike upravljanja svim vrstama rizika;
- 2) strukturu i organizaciju funkcije upravljanja rizicima ili druge odgovarajuće aranžmane;
- 3) obim i prirodu sistema izvještavanja o rizicima i sistema za mjerenje rizika;
- 4) politike za zaštitu od rizika i ublažavanje rizika i strategije i procese za kontinuirano praćenje efektivnosti zaštite od rizika i ublažavanja rizika.

Konsolidacija

Član 7

Banka je dužna da javno objelodani informacije i podatke koji se odnose na konsolidaciju, i to:

- 1) naziv banke sa sjedištem u Crnoj Gori koja je obveznik javnog objelodanjivanja;
- 2) prikaz razlika u obimu i načinu konsolidacije za računovodstvene svrhe i potrebe supervizije na konsolidovanoj osnovi, sa osnovnim podacima o subjektima:
 - koji su predmet potpune konsolidacije,
 - koji su predmet proporcionalne konsolidacije,
 - gdje ulaganja banke u kapital tih subjekata predstavlja odbitnu stavku pri izračunu sopstvenih sredstava banke,
 - koji nijesu predmet konsolidacije, niti ulaganja banke u kapital tih subjekata predstavlja odbitnu stavku pri izračunavanju sopstvenih sredstava banke;
- 3) bilo koje trenutne ili predvidive zakonske ili druge prepreke u odnosu na brz transfer sopstvenih sredstava ili izmirenje obaveza između nadređenog društva i njegovih podređenih društava (u daljem tekstu: supsidijarna lica);
- 4) agregatni iznos za koji su trenutna sopstvena sredstva manja od zahtijevanog minimuma kod svih supsidijarnih lica koja nisu uključena u konsolidaciju, kao i nazivi tih supsidijarnih lica.

Sopstvena sredstva

Član 8

Banka je dužna da javno objelodani informacije i podatke koji se odnose na iznos sopstvenih sredstava, i to:

- 1) sažete informacije koje sadrže glavne karakteristike svih stavki koje se uključuju u izračunavanje sopstvenih sredstava i njegovih elemenata;
- 2) iznos osnovnog kapitala, uz posebno javno objelodanjivanje svih stavki koje se uključuju u osnovni kapital i odbitnih stavki;
- 3) ukupni iznos dopunskog kapitala;
- 4) odbitne stavke od osnovnog i dopunskog kapitala, i
- 5) ukupna sopstvena sredstva, umanjena za odbitne stavke.

Pri procjeni potrebe češćeg javnog objelodanjivanja informacija iz stava 1 ovog člana, a primjenom odredaba člana 19 stav 2 ove odluke, banka će obratiti posebnu pažnju na potrebu javnog objelodanjivanja:

- 1) stavki koje se uključuju u osnovni kapital i odbitnih stavki od osnovnog kapitala;
- 2) stavki dopunskog kapitala i odbitnih stavki od sopstvenih sredstava;
- 3) rizikom ponderisane aktive.

Potrebni kapital i procjena adekvatnosti internog kapitala

Član 9

Banka je dužna da, u vezi sa postupkom procjene adekvatnosti internog kapitala i ispunjavanjem obaveza izračunavanja potrebnog kapitala u skladu sa odlukom kojom se uređuje adekvatnost kapitala banaka, javno objelodani sljedeće informacije i podatke:

- 1) sažet opis metodologija koje banka koristi za procjenu adekvatnosti internog kapitala banke;
- 2) potrebni kapital za održavanje tekućih i budućih aktivnosti;
- 3) potrebni kapital za kreditni rizik za sve kategorije izloženosti;
- 4) potrebni kapital za tržišne rizike;
- 5) potrebni kapital za operativni rizik.

Kreditni rizik

Član 10

Banka je dužna da javno objelodani informacije i podatke u vezi sa izloženostima banke kreditnom riziku, i to:

- 1) definicije dospjelih nenaplaćenih potraživanja i nekvalitetne aktive (aktiva klasifikovana u kategoriju „C“ ili niže);
- 2) opis metoda usvojenih za utvrđivanje rezervacija za potencijalne kreditne gubitke/ispravki vrijednosti;
- 3) ukupan iznos izloženosti nakon računovodstvenog prebijanja i bez uzimanja u obzir efekata tehnika ublažavanja kreditnog rizika, kao i prosječan iznos izloženosti tokom izvještajnog perioda, razvrstan prema različitim kategorijama izloženosti;
- 4) podjelu izloženosti po geografskim područjima, razvrstanih na značajna područja prema značajnim kategorijama izloženosti banke (regioni, opštine i sl.), a po potrebi i detaljnije razrađenih;
- 5) podjelu izloženosti prema vrsti djelatnosti ili tipovima drugih ugovornih strana, razvrstana na kategorije izloženosti, a po potrebi i detaljnije razrađenih;

- 6) podjelu svih izloženosti prema preostalom dospjeću, razvrstanih prema kategorijama izloženosti, a po potrebi i detaljnije razrađenih,
- 7) za sve vrste djelatnosti koje banka odredi kao materijalno značajne, ili za sve tipove druge ugovorne strane koje banka odredi kao materijalno značajne, iznose:
 - nekvalitetne aktive i dospjelih nenaplaćenih potraživanja, posebno iskazane,
 - rezervacija/ispravki vrijednosti,
 - troškova rezervacija za potencijalne kreditne gubitke/ispravki vrijednosti, tokom izvještajnog perioda;
- 8) iznose nekvalitetne aktive i dospjelih nenaplaćenih potraživanja, posebno iskazane, podijeljene na značajna geografska područja, uključujući, ako je to moguće, rezervacije/ispravke vrijednosti za svako geografsko područje;
- 9) promjene u rezervacijama/ispravkama vrijednosti i rezervacija/ispravki vrijednosti za nekvalitetnu aktivu, posebno iskazanih, što obuhvata:
 - opis vrste rezervacija/ispravki vrijednosti,
 - početna stanja,
 - povećanja rezervacija/ispravki vrijednosti tokom izvještajnog perioda;
 - smanjenja rezervacija/ispravki vrijednosti tokom izvještajnog perioda,
 - završna stanja rezervacija/ispravki vrijednosti.

Standardizovani pristup za ponderisanje izloženosti

Član 11

Banka je dužna da javno objelodani informacije i podatke vezane za svaku kategoriju izloženosti utvrđenih odlukom kojom se uređuje adekvatnost kapitala banaka, i to:

- 1) nazivi priznatih eksternih institucija i izvoznih kreditnih agencija čije rejtinge banka koristi pri ponderisanju izloženosti, kao i razloge za bilo koje promjene u izboru tih institucija, odnosno agencija;
- 2) kategorije izloženosti za koje se koriste rejtingi odnosno ocjene priznatih eksternih institucija i izvoznih kreditnih agencija;
- 3) opis postupka korišćenog za transfer kreditnog rejtinga izdavaoca/emitenta i kreditnog rejtinga izdanja/emisije na stavke u bankarskoj knjizi;
- 4) iznosi izloženosti prije i nakon primjene tehnika ublažavanja kreditnog rizika koji su raspoređeni u svaki od stepena kreditnog kvaliteta, kao i one izloženosti koje predstavljaju odbitne stavke od sopstvenih sredstava.

Rizik druge ugovorne strane

Član 12

Banka je dužna da javno objelodani informacije i podatke u vezi sa rizikom druge ugovorne strane, i to:

- 1) opis metodologije korišćene za interno raspoređivanje kapitala i dodjeljivanje kreditnih limita izloženostima riziku druge ugovorne strane;
- 2) opis politike za obezbjeđivanje kolaterala i formiranje rezervacija za potencijalne kreditne gubitke;
- 3) opis politike u vezi sa izloženostima prema korelacijskom riziku;
- 4) procjenu uticaja dodatnog kolaterala koji bi banka morala obezbijediti u slučaju pogoršanja njenog kreditnog rejtinga;
- 5) bruto pozitivna fer vrijednost predmeta ugovora, pozitivni efekti netiranja, netirane tekuće izloženosti, vrijednost kolaterala koji drži banka i neto izloženost riziku druge ugovorne strane proizašla iz transakcija sa finansijskim derivatima;

- 6) iznos izloženosti riziku druge ugovorne strane, izračunat u skladu sa metodima za izračunavanje izloženosti riziku druge ugovorne strane iz Odluke o adekvatnosti kapitala banaka, nezavisno od toga koja je metoda primjenjena;
- 7) zamišljena (eng: notional) vrijednost kreditnih derivata koji se koriste kao instrument kreditne zaštite i podjela tekuće izloženosti riziku druge ugovorene strane prema kategorijama izloženosti riziku druge ugovorene strane;
- 8) zamišljena (eng: notional) vrijednost kreditnih derivata, podijeljenih prema korišćenju (za sopstveni kreditni portfolio ili za aktivnosti posredovanja), uključujući i razradu u okviru pojedine vrste kreditnih derivata, zavisno od toga da li je banka primalac ili pružalac kreditne zaštite.

Operativni rizik

Član 13

Banka je dužna da javno objelodani informacije o izboru metoda koji koristi za izračunavanje potrebnog kapitala za operativni rizik.

Trajna ulaganja u kapital drugih pravnih lica

Član 14

Banka je dužna da javno objelodani informacije i podatke koji se odnose na trajna ulaganja u kapital drugih pravnih lica, i to:

- 1) podjela izloženosti s obzirom na cilj ulaganja, uključujući cilj ostvarivanja kapitalne dobiti i strateške razloge, kao i pregled korišćenih računovodstvenih postupaka i metoda vrjednovanja, uključujući i ključne pretpostavke i postupke koji utiču na vrjednovanje, kao i značajne promjene u tim postupcima;
- 2) bilansni iznos ulaganja, fer vrijednost ulaganja, a za hartije od vrijednosti kojima se trguje na berzi, upoređenje sa tržišnom cijenom kada se ona značajno razlikuje od fer vrijednosti;
- 3) vrste, oblik i iznos izloženosti po osnovu trajnih ulaganja u kapital drugih pravnih lica kojima se trguje na berzi, izloženosti po osnovu vlasničkih hartija od vrijednosti koje se ne kotiraju na berzi u dovoljno diverzifikovanim portfolijima i ostale izloženosti;
- 4) kumulativni realizovani dobiti ili gubici koji su nastali prodajom akcija ili udjela ili na drugi način, tokom izvještajnog perioda;
- 5) ukupni nerealizovani dobiti ili gubici i iznosi gubitaka uključeni u izračunavanje osnovnog ili dopunskog kapitala.

Izloženost riziku kamatne stope iz bankarske knjige

Član 15

Banka je dužna da javno objelodani informacije koje se odnose na izloženost riziku kamatne stope koji ne proizilazi iz trgovačkih aktivnosti banke, i to:

- 1) priroda rizika kamatne stope i ključne pretpostavke korišćene za mjerenje izloženosti riziku kamatne stope (uključujući pretpostavke o ranoj naplati kredita i kretanju depozita po viđenju);
- 2) promjene ekonomske vrijednosti, dobiti ili drugog relevantnog mjerila koje koriste zaposleni u banci zaduženi za mjerenje, praćenje i upravljanje rizikom kamatne stope, a koje su nastale zbog promjene kamatnih stopa u skladu sa korišćenim metodama za izračunavanje kamatnog rizika, raščlanjeno po valutama.

Sekjuritizacija

Član 16

Banka je dužna da javno objelodani informacije koje se odnose na sekjuritizaciju, i to:

- 1) opis ciljeva banke u vezi sa sekjuritizacijom;
- 2) uloga koju banka ima u procesu sekjuritizacije;
- 3) obim učešća banke u svakoj od uloga koje je imala u procesu sekjuritizacije;
- 4) metodi za izračunavanje iznosa izloženosti ponderisanih kreditnim rizikom koje banka upotrebljava za proces sekjuritizacije;
- 5) rezime računovodstvenih politika koje banka koristi za poslove sekjuritizacije, uključujući:
 - tretman transakcije (prodaja ili finansiranje),
 - priznavanje dobiti od prodaje,
 - ključne pretpostavke za vrednovanje zadržanih udjela u novčanim tokovima,
 - tretman sintetičkih sekjuritizacija, ukoliko nije obuhvaćen drugim računovodstvenim politikama;
- 6) nazivi priznatih eksternih institucija kojima se banka koristila za sekjuritizaciju i vrste izloženosti za koje su korišćene procjene priznatih eksterna institucija;
- 7) ukupan preostali iznos izloženosti koje je banka sekjuritizovala i koji podliježe okviru sekjuritizacije (podijeljen na tradicionalnu i sintetičku sekjuritizaciju) prema vrstama izloženosti;
- 8) za izloženosti koje je banka sekjuritizovala i koje podliježu okviru sekjuritizacije: iznosi izloženosti kod kojih je izvršeno umanjenje vrijednosti i dospjelih nenaplaćenih sekjuritizovanih izloženosti, kao i iznosi gubitaka koje je banka priznala tokom izvještajnog perioda, razvrstanih po kategorijama izloženosti;
- 9) ukupan iznos sekjuritizacijskih pozicija (zadržanih i kupljenih), raščlanjenih na vrste izloženosti;
- 10) ukupan iznos sekjuritizacijskih pozicija (zadržanih i kupljenih), raščlanjenih na odgovarajući broj razreda u skladu sa primijenjenim ponderom rizika sa posebnim iskazivanjem pozicija koje imaju ponder rizika 1000%, ili predstavljaju odbitnu stavku od sopstvenih sredstava;
- 11) ukupan preostali iznos sekjuritizovanih revolving izloženosti, podijeljenih na dio incijatora i dio ulagača;
- 12) rezime poslova sekjuritizacije tokom izvještajnog perioda, uključujući iznos sekjuritizovanih izloženosti (prema vrstama izloženosti), kao i priznatu dobit ili gubitak od prodaje prema vrstama izloženosti.

Tehnike ublažavanja kreditnog rizika

Član 17

Banka je dužna da javno objelodani informacije u vezi sa tehnikama ublažavanja kreditnog rizika, kojima se obuhvataju:

- 1) politike i procesi za korišćenje bilansnog i vanbilansnog netiranja i obim korišćenja ovog tipa zaštite;
- 2) politike i procesi za priznavanje i upravljanje kolateralom;
- 3) opis osnovnih vrsta kolaterala kojim se banka koristi;
- 4) glavne vrste garanta/jemaca i drugih pružalaca kreditne zaštite za kreditne derivate i njihovu kreditna sposobnost;
- 5) informacije o koncentracijama tržišnog i kreditnog rizika u okviru primijenjenih tehnika ublažavanja kreditnog rizika.

III. ROKOVI I NAČIN JAVNOG OBJELODANJIVANJA

Način javnog objelodanjivanja

Član 18

Podatke i informacije koji su predmet javnog objelodanjivanja u skladu sa ovom odlukom banka je dužna da objavljuje na svojoj internet stranici.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, podatke i informacije koji su sadržani u revidiranom godišnjem izvještaju, ili su na adekvatan način javno objelodanjeni na drugom mjestu (po računovodstvenim propisima, propisima kojima se uređuje tržište hartija od vrijednosti ili dr.), banka nije dužna da javno objelodanjuje na svojoj internet stranici, ali je dužna da javno objelodani internet adresu na kojoj su te informacije i podaci dostupni.

Rokovi za javno objelodanjivanje podataka

Član 19

Banka je dužna da najmanje jedanput godišnje javno objelodanjuje informacije i podatke iz ove odluke, i to najkasnije u roku od pet mjeseci od isteka poslovne godine na koju se ti podaci odnose.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, banka će javno objelodanjivati sve ili dio podataka i u kraćim periodima, i to najmanje polugodišnje, ako procijeni da je to neophodno, posebno imajući u vidu sljedeće karakteristike svog poslovanja:

- 1) obim poslovanja i vrste usluga koje banka pruža;
- 2) prisutnost banke u drugim zemljama;
- 3) uključenost banke u druge finansijske sektore;
- 4) učešće banke na međunarodnim finansijskim tržištima;
- 5) učešće banke u obračunskim, platnim i kliring sistemima.

Obaveza procjene iz stava 2 ovog člana posebno se odnosi na javno objelodanjivanje podataka o utvrđivanju minimalnog iznosa, elemenata i strukture sopstvenih sredstava banke i izloženostima rizicima u poslovanju i načinu upravljanja tim rizicima.

Reviziju procesa koji treba da obezbijede podobnost, valjanost i tačnost podataka i informacija koje se javno objelodanjuju vrši interna revizija u banci, redovno a najmanje jedanput godišnje.

IV. ZAVRŠNA ODREDBA

Član 20

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u »Službenom listu Crne Gore«.

SAVJET CENTRALNE BANKE CRNE GORE

O.br. 0101- 4014/24-2-2010
Podgorica, 29. 12. 2011.god.

**PREDSJEDAVAJUĆI
G U V E R N E R,**

Radoje Žugić s.r.